

није ради суботе, јер у човеку има вечно. Политика и дипломатија брину о субо-
тама, које се, ако не чепа, бар једаред недељно мењају.

Зашто онда говорити, и чак писати; вечни мир у свету

или у Европи; вечно повлачење граница на северу или југу; вечни односи између ~~ме~~
две државе; вечни споменик славе јуначке; вечни заборав над неким сукобом или
катастрофом. Ових дана, у озбиљном часопису, озбиљан Француз се^{се} кроз давни
заборав; да ~~Енглеска~~ још увек дугује Француској Јованку Орлеанску и Наполеона.
Чему ~~та~~ ^{та} орнаментна вечност тамо где живот и мир зависе баш од доброг тока про-
мена, од игре односа, од заборавља просторних и временских. Зашто људи терају налу
са вечношћу, над вечност нико живи замислити не може!

*

Правда, у људском друштву и људском поимању ника-
ко не може да постане комплетан појам, да обухвати и божју правду и људску прав-
ду, и правду са дугим роковима и правду са кратким роковима. Говор о правди, то су
врло сложена срачунавања и уравнотежавања небројених дуговања и чинилаца. ^{Па} правда
~~чита и село, и селско гробље.~~ ^{Лудска} правда, те су краткорочни поступци, при-
митивна наплаћивања и одмазде, наивне обмане да се правда десила ако се човек
неки намирио и осветио. Човек не зна за једино основно знање у области божје
правде: оно што ја немам, то је оно што мени није дато, а није оно што други има.

Све људско "имање", и духовно и материјално, долази из једног извора и враћа се у
један извор. Васеленска економија и уравнотежавања врте се, што би рекао ~~Богот~~,
магнетским погледима великих закона, а не додавањем и одузимањем из људских цело-
ва. Кванџеће лепо тумачи: све што имамо, то су они таланти које Бог сваком поособ
даје, и које свако поособ има да врати у најшири колектив, ~~у~~ у васеленски колек-
тив. ~~А~~ ^А срди се Бог ако неко врати таланте неумишлене трудом и напором, ако у оној
извор ништа од себе ~~не~~ не дода извора ради и других људи ради.

Зарађују се ~~у васеленској правди~~ ^{у васеленској правди} мисле да два
суседа чине комплеме^{те} у проблему правде: да онај што има "и" онај што нема "чине
~~проблематичан или ефе~~ ^и један и други имају своје сасвим засебне страни-
це у великом рачуноводству равнотежа. Онај ^{лежи} пред људском правдом "нема",
можда много има, само оно што му једато још није узео у напор. (Људи се највише
жале на немање слободе, и чекају је од правде. ~~А~~ ^А знају да и слобода зависи од
унутрашњих напора човечјих.) ~~А~~ ^А онај што по људској правди "има", можда није никакав
поседник, и од добивених таланата ~~и~~

3
je možda jedva što mojim vratantima. A treba ih vratiti, i to s gorom, baš u
zasebenu, u poslednji i najteži naš kolektiv, pošto su služili i plodonošili
u našim kolektivima narodnim i međunarodnim. Nema obračuna do poslednjeg obračuna.
Ouda je svaki proces pravde na kraju krajeva između Boga i čoveka, a ne između
čoveka i čoveka ili čoveka i ljudi. Sažmo se naposljetku zna gde je ~~moj~~ bila moj,
u imanju ili u nemađu; samo se naposljetku zna koliko je neki udarač bio udarač a
koliko samoudarač. U Evanđelju lepo stoji: "Bezumniče, još noćas mogu".... i ~~ima~~
pretvoriti u suvo lišće a živu duvu uzeti iz života. Francuski pisac Bismarke
pokušao je to reći zemaljskim jezikom, i nije pravio reka: "Duh sve može preobra-
titi." Bog vijugavih puteva tačnih obračuna, božja pravda je spora. Spora je i
zato što je i strpljiva. Strpljivo čeka čoveka da uzre za pravdu, da postane dosta
osetljiv i za radost i za udarač. Ko se u božju pravdu nada, poduze ima da čeka, i
dnevava se da mu život nije dovoljno dug ~~da~~ ^{da} ~~da~~ Ali je to svejedno za onoga ko ima
duboku veru da se sve sveduženo i razvratnotaveno smiriti.

2
ima jedan vanredan primer o tačnom vođenju zase-
leničkih knjiga pravde radni. To je stalna i nepogrešna ravnotela u računu muške i
ženske dece. Sraznitate statistike sveta, i videćete čudo od poštenog i pravednog
računa. A kad bi to išlo po ljudskoj pravdi na samo godinu dana! Oni koji vene
sine, a to su svi, i oni sa ~~pravdom~~ ^{pravdom} ~~pravdom~~ načini bi pokor na zemlji i sa-
hranili čovečanstvo. Na kako nepravedno izgledalo ljudskoj pravdi što jedan ima
deset sinova a drugi šest kćeri, to je pravedno uravnoteženje u velikom kolektivu.
Božja pravda je dakle vrlo često "nepravda". Ali ta nepravda drži život materi-
jalno i moralno. Kada bi za jedan trenutak samo Bog mogao pristati da ispušava
pravdu ljudima pokornu, toga istog trenutka bi došlo na jednog čoveka deset smrti,
a na drugog deset dječaka. Dokle god čovek nema ideju o božjoj pravdi, njegovi
tragični sukobi s pravdom i s Bogom nastaviće se.

Univerzitet